

GMAZOVI VUGROVEČKE OKOLICE

Priručnik za raspoznavanje vrsta

Na vugrovečkom području obitava 6 vrsta gmazova: 2 vrste guštera i 4 vrste zmija.

Gušteri:

1. sljepić
2. obični zelembać

Zmije:

1. bjelica (eskulapova zmija)
2. bjelouška
3. smukulja
4. poskok

**SVI GMAZOVI VUGROVEČKE
OKOLICE SU ZAKONOM ZAŠTIĆENI
I NE SMIJU SE UZNEMIRAVATI,
LOVITI, OZLIJEĐIVATI I UBIJATI!!!**

SLJEPIĆ

GUŠTERI

Iako ga mnogi smatraju zmijom, sljepić je ustvari gušter bez nogu.

Naraste do 50cm, vugrovečki su do 60cm. Živi na livadama, aktivniji za vlažnija vremena. Po ljetnim vrućinama se često znade zavući ispod pokošene trave radi vlage. Rađa žive mlade. Prehrana: puževi, gujavice, kukci, pauci, manji gmazovi.

Ne bježi često kad ga se susretne, ali ako ga se primi onda je jako nemiran. Ne grize.

OBIČNI ZELEMBAĆ

Naraste do oko 40cm, najčešće zelene boje, ali ima puno varijacija.

Živi na dobro osunčanim staništima, livade, suhozidovi, hrpe granja, živice, rubovi šuma... Leže jaja.

Prehrana: kukci, pauci, gujavice, ponekad jaja (mala, ne kokošja! nije toliko velik...) i voće.

ZMIJE

SUSRET SA ZMIJOM

Što (ne)napraviti pri susretu sa zmijom:

1. NE paničariti! Panika je najgore što vam se može dogoditi u tom trenutku i može rezultirati ozlijedom zmije i/ili vas.
2. Ukipite se. Nemojte pomaknuti ni jedan mišić, a ako se morate pomaknuti, onda BEZ NAGLIH POKRETA, samo polako. Ako imate fotoaparat pri ruci, pokušajte ju fotografirati.
3. Pogledajte zmiju. Probajte ju identificirati (barem je li otrovnica ili neotrovnica). Pogledajte u kom se smjeru zmija kreće ili miruje.
4. Pogledajte oko sebe (da biste našli put kojim možete proći na sigurnoj udaljenosti od zmije i da ih ne bi bilo još oko vas).
5. Odaberite najsigurniji put kojim ćete proći na oko 2 m od zmije (minimum ako ne znate koja je zmija), ako vam teren to dopušta.
6. Polako se maknite od zmije.
7. Ako nemate drugog izbora nego proći baš onuda gdje je zmija, onda uzmite ili štap (pa nježno! dodirujte zmiju dok ne pobegne) ili ju poškropite sa malo vode (to najbolje otjera poskoka).

BJELICA (ESKULAPOVA ZMIJA)

NEOTROVNICA (bezopasna)

Duga, vitka zmija. Može narasti do 225cm, ali danas su jedinke preko 150cm ovdje rijetke. Živi na livadama s grmljem, sunčanim šumama, starim zidinama/ruševinama. Leže jaja. Prehrana: miševi, gušteri, ptice, druge zmije. Jako se dobro penje po drveću/zidovima. Kada ju se susretne, nekad bježi, a nekada se ukipi (tada najčešće strada od ljudi). Jako mirna, ako se osjeti ugroženom može se braniti ugrizom, ali je potpuno bezopasna.

BJELOUŠKA NEOTROVNICA (bezopasna)

Može narasti do 150cm, ženke su duplo duže od mužjaka i puno deblje.
Česta blizu vode, ali ih se može naći i dalje od nje, živi na livadama, šumama... Leže jaja.
Prehrana: žabe, punoglavci, daždevnjaci, ribe, mali sisavci, mlade ptice.
Kada ju se susretne, odrasla jedinka često glasno sikće i prijeti, ali NIKADA NE GRIZE!
Samo zastrašuje. Također se pravi mrtva. Male su često puno mirnije.

SMUKULJA NEOTROVNICA (bezopasna)

Najrjeđe susretana vugrovečka zmija, zbog staništa na kojem živi. Naraste do 75cm. Voli livade sa jako gustom i visokom travom, suha, osunčana staništa, otvorene šume, stijene... Rađa žive mlade. Prehrana: gušteri, male zmije (čak i poskoci!), mali sisavci i kukci. Pri susretu nešto sporija zmija, ako se osjeti ugroženom, može se braniti ugrizom.

POSKOK OTROVNICA

Jedina otrovnica na vug. području. Naraste do 100cm, ali ovdje su nešto manji (oko 80cm). Živi na suhim staništima, najčešće kamenita, travnate padine, suhozidovi... Rađa žive mlađe. Dobro se penje po grmlju i stijenama.
Prehrana: miševi, ptice, gušteri, zmije.
Pri susretu ne bježi uvijek (siguran je u sebe), često sikće. Ako se osjeti jako ugrozenim, grze, ali **ako ga se ostavi na miru, nije agresivan i ne napada**. POSKOK **NE MOŽE** SKAKATI!

PRVA POMOĆ PRI UGRIZU ZMIJE

- Ne treba vas biti strah od zmijskog ugriza. Oni su vrlo rijetki i zmija se brani ugrizom samo kada se osjeti jako ugroženom i preplašenom, a ako se ipak dogodi...
- **NE PANIČARITI!** Panika samo ubrzava rad srca te tako ubrzava širenje otrova po tijelu.
- **NE LOVITI** zmiju koja vas je ugrizla! To najčešće završava dodatnim ugrizom.
- Ugrižena osoba mora sjesti/leći, ne se micati i što manje govoriti te se probati smiriti. Ako za nekoliko minuta (do 30 min) se ne javi oticanje oko ugriza, ili zmija nije ispustila otrov (30% ugriza su suhi- nije pušten otrov) ili nije ugriz otrovnice. Ugrizi nekih neotrovnica znaju isto biti bolni, ali nikada (jako) ne oteknu.
- Ugriženo mjesto se ne smije niti grijati niti hladiti.
- Ako se ipak javi oticanje, ugriženo mjesto treba zavezati zavojem ili maramom (npr. od ugriženog kažiprsta do ramena), ali ne smije se stegnuti ni prejako (može uzrokovati gangrenu) ni preslabo (ništa ne pomaže). To je nestručnjaku teško odrediti, ali čuo sam podatak da bi se trebao moći nesmetano ugurati prst ispod zavoja, ali ne znam je li taj podatak 100% točan.
- Neki ljudi sa sobom nose zmijski protuotrov. **NIKADA GA NEMOJTE UBRIZGAVATI SAMI JER MOŽE DOĆI DO ALERGIJSKE REAKCIJE** (anafilaktički šok), A ONDA STE MRTVI ZA NEKOLIKO SEKUNDI UMJESTO ZA NEKOLIKO SATI!!!

Članak: "Zmije otrovnice Hrvatske", doc. dr. Z. Tadić (Drvo Znanja
br. 36)

Namjena ovog priručnika je podizanje svijesti Vugrovčana i vikendaša o ovoj ugroženoj i zaštićenoj skupini životinja, kojima prijeti velika opasnost upravo zbog ljudskog neznanja.

Zmije su uvelike korisne u kontroliranju broja miševa i drugih malih glodavaca i tako smanjuju štetu koju oni nanose vašim vrtovima, a gušteri uspješno kontroliraju broj insekata.

Budući da je Vugrovec unutar područja Parka prirode Medvednica, svi ljudi bi trebali dužnu pažnju posvećivati zaštiti živih bića i okoliša u svom svakodnevnom životu.

Kontakt:

Mladen Zadravec, "dežurni zmijar"
vugrovečkog područja
tel.: 098 9569 604
e-mail: mladen.zadravec@zg.htnet.hr

Internet:

Bioraznolikost vugrovečke okolice:
www.bvo.zadweb.biz.hr

Zmije Hrvatske:
www.zh.zadweb.biz.hr

Hrvatsko herpetološko društvo HYLA:
www.hyla.hr

Udruga za zaštitu divljih životinja:
tel.: 01 339 2795
www.awap.hr

Park prirode Medvednica:
www.pp-medvednica.hr